EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2015 02 25
COM(2015) 80 final

ENERGETIKOS SĄJUNGOS DOKUMENTŲ RINKINYS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI IR EUROPOS INVESTIXCIJŲ BANKUI

Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija

1. KAM MUMS REIKIA ENERGETIKOS SĄJUNGOS?

Atsparios energetikos sąjungos, kurios dalis yra plataus užmojo klimato politika, tikslas – aprūpinti ES vartotojus (namų ūkius ir įmones) saugiai ir tvariai tiekiama energija, kuri būtų įperkama, o jos kainos konkurencingos. Norint pasiekti šį tikslą, Europos energetikos sistemą reikės iš esmės pertvarkyti.

Mūsų vizija – energetikos sąjunga, paremta tikru solidarumu ir pasitikėjimu, kai valstybės narės supranta, jog norėdamos aprūpinti savo piliečius saugiai tiekiama energija jos priklauso viena nuo kitos, ir energetikos sąjunga, kuri pasaulinėje arenoje kalba vienu balsu.

Mūsų vizija – integruota visą žemyną apimanti konkurencija ir optimaliu išteklių naudojimu grindžiama energetikos sistema, kurioje energija laisvai perduodama tarpvalstybiniu mastu ir prireikus energijos rinkos veiksmingai reguliuojamos ES lygmeniu.

Mūsų vizija – energetikos sąjunga, kuri yra tvari mažaanglė ir klimatui nekenksminga ekonomika, sumodeliuota taip, kad gyvuotų ilgai.

Mūsų vizija – stiprios, novatoriškos ir konkurencingos Europos įmonės, kuriančios pramonės produktus ir technologijas, kurių reikia siekiant užtikrinti energijos vartojimo efektyvumą ir diegti mažaangles technologijas Europoje ir už jos ribų.

Mūsų vizija – Europos darbo jėga, turinti gebėjimų kurti ateities energetikos sistemas ir jas valdyti.

Mūsų vizija – investuotojų pasitikėjimas, užsitarnautas siunčiant kainų signalus, atspindinčius ilgalaikius poreikius ir politikos tikslus.

Visų svarbiausia, mūsų vizija – energetikos sąjunga, kurioje daugiausia dėmesio skiriama piliečiams, kurie prisiima atsakomybę už energetikos sektoriaus pertvarkymą, naudojasi naujų technologijų teikiamais privalumais, kad už suvartotą energiją galėtų mokėti mažiau, ir yra aktyvūs rinkos dalyviai, o tapę pažeidžiamais vartotojais yra apsaugoti.

Kad pasiektume savo tikslą, turime keisti kursą – nusigręžti nuo iškastiniu kuru grindžiamos ekonomikos, kurioje energijos tiekimas yra centralizuotas bei paremtas pasiūla, naudojamos senos technologijos ir pasenę verslo modeliai. Turime duoti daugiau galių vartotojams, suteikdami jiems informacijos ir galimybę rinktis, sudarydami sąlygas lanksčiai valdyti paklausą ir pasiūlą. Turime palaipsniui atsisakyti fragmentiškos sistemos, kuriai būdinga nekoordinuojama atskirų šalių politika, rinkos kliūtys ir energijos tiekimo požiūriu izoliuotos teritorijos.

Europos energetikos sistemos skaičiai

Naujausi duomenys rodo, kad ES importuoja 53 proc. suvartojamos energijos už maždaug 400 mlrd. EUR ir yra didžiausia energijos importuotoja pasaulyje. Šešios valstybės narės visą reikiamą dujų kiekį įsigyja iš vienintelio išorinio tiekėjo, todėl sutrikus tiekimui tebėra pernelyg pažeidžiamos. Apskaičiuota, kad kiekvienas papildomas sutaupytos energijos procentas dujų importą leidžia sumažinti 2,6 proc[1]. 75 proc. mūsų pastatų energija naudojama neefektyviai. 94 proc. transporto priklauso nuo naftos produktų, kurių 90 proc. yra importuojami. ES bendrai

[1] Komunikatas „Energijos vartojimo efektyvumas ir jo vaidmuo siekiant užtikrinti energetinį saugumą ir įgyvendinti 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją“, COM(2014)520.

per metus – tiesiogiai ar netiesiogiai – išleidžia 120 mlrd. EUR energetikos subsidijoms, dažnai nepagrįstai[2]. Vien iki 2020 m. į energetikos sektorių ES turės investuoti per 1 trln. EUR[3].

Didmeninės elektros energijos kainos Europos šalyse yra nedidelės, bet vis dar 30 proc. didesnės nei JAV. Be to, nuo 2012 m. iki 2013 m. būtų ūkiams elektros energijos kainos, įskaitant mokesčius, vidutiniškai išaugo 4,4 proc. Didmeninės dujų kainos Europos vis dar daugiau kaip dvigubai didesnės nei JAV[4]. Kainų skirtumai, palyginti su kitomis ekonomikomis, turi įtakos mūsų pramonės, ypač šakų, suvartojančių daug energijos, konkurencingumui.

Bendra Europos atsinaujinančiosios energijos verslo metinė apyvarta siekia 129 mlrd. EUR ir jame dirba daugiau kaip milijonas asmenų[5]. ES įmonėms priklauso 40 proc. visų atsinaujinančiosios energetikos technologijų patentų[6]. Keliamas uždavinys – užtikrinti, kad Europa ir toliau pirmautų pasaulyje investicijomis į atsinaujinančiąją energiją[7].

Šiuo metu Europos Sąjunga yra nustačiusi energijos taisykles Europos lygmeniu, tačiau praktiškai joje egzistuoja 28 nacionalinės reguliavimo sistemos. Tai negali tęstis. Integruota energijos rinka būtina siekiant stiprinti konkurenciją, didinti rinkos efektyvumą geriau panaudojant elektros energijos gamybos įrenginius visoje ES ir vartotojams užtikrinti prieinamas kainas.

Mažmeninė rinka veikia netinkamai. Daugelis namų ūkio vartotojų turi per mažai galimybių pasirinkti energijos tiekėjus ir kontroliuoti savo energijos sąnaudas. Nepriimtinai didelė dalis Europos namų ūkių neišgali apmokėti sąskaitų už suvartotą energiją.

Energetikos infrastruktūra sensta ir nėra pritaikyta integruoti vis daugiau iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminamos energijos. Reikia pritraukti investicijų, tačiau dabartinė rinkos struktūra ir atskirų šalių politika nesuteikia tinkamų paskatų ir neužtikrina pakankamo nuspėjamumo potencialiems investuotojams.

Tebeegzistuoja energetinės salos, nes daugelis rinkų vis dar nepakankamai sujungtos su kaimyninėmis rinkomis. Tai didina vartotojų patiriamas išlaidas ir pažeidžiamumą, susijusį su energetiniu saugumu.

Mes vis dar pirmaujame inovacijų ir atsinaujinančiosios energijos srityje, tačiau kitos pasaulio šalys sparčiai vejasi, o mes jau praradome pozicijas tam tikrų švarių, mažaanglių technologijų srityje.

Stabilios politikos priemonėmis didinant investicijas į pasaulinės konkurencijos sąlygomis veikiančias aukštųjų technologijų įmones, Europoje bus kuriamos darbo vietos ir jos ekonomika augs. Rasis naujų verslo sektorių, naujų verslo modelių ir naujų profesinių profilių. Tokios transformacijos nepaprastai veikia visus energetikos sistemos subjektus, įskaitant ir vartotojus.

---

2 Europos energetinio saugumo strategija, COM(2014)330.

3 Komisijos skaičiavimai. TEA skaičiavimu, iki 2025 m. į gamybą, perdavimą ir skirstymą reikės investuoti 1,3 trln. EUR.

4 Energetikos GD skaičiavimai, paremti „Platts“ rinkos ataskaitomis ir TEA 2014 m. pirmojo pusmečio duomenimis.

5 2014 m. „Eur'Observeur“ ataskaita.

6 Palyginti: ES tenka 32 proc. visų pasaulio patentų.

7 UNEP-BNEF, *Global Trends in Renewable Energy Investments 2014*.

Dabar Europai reikia priimti teisingus sprendimus. Jei ir toliau eisime tuo pačiu keliu, neišvengiamo uždavinio – perėjimo prie mažaanglės ekonomikos – sprendimą sunkins dėl nacionalinių energijos rinkų susiskaidymo patiriamos ekonominės, socialinės ir aplinkos apsaugos išlaidos. Kurį laiką neaugančios dabartinės žemos naftos ir dujų kainos – kartu su mažėjančiomis švaresnės energijos išlaidomis, solidžia ES kovos su klimato kaita politika ir naujų technologijų radimusi – turėtų būti vertinamos kaip istorinė galimybė atnaujinti ES energetikos politiką ir pakreipti ją reikiama – energetikos sąjungos – kryptimi.

2. TOLESNI VEIKSMAI

Energetikos sąjungos strategija apima penkias glaudžiai susijusias ir viena kitą papildančias dimensijas, kuriomis siekiama užtikrinti didesnį energijos tiekimo saugumą, tvarumą ir konkurencingumą:

– energijos tiekimo saugumą, solidarumą ir pasitikėjimą;

– visiškai integruotą Europos energijos rinką;

– energijos vartojimo efektyvumą, kaip energijos poreikio mažinimo priemonę;

– ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą;

– mokslinius tyrimus, inovacijas ir konkurencingumą.

2.1. Energetinis saugumas, solidarumas ir pasitikėjimas

2014 m. gegužės mėn. Komisija Energijos tiekimo saugumo strategijoje[8] išdėstė priežastis, kodėl ES išlieka pažeidžiama išoriniams sukrėtimams energetikos srityje, ir paragino politikos formuotojus nacionaliniu ir ES lygmeniu aiškiai parodyti piliečiams, kokiais sprendimais galima sumažinti mūsų priklausomybę nuo tam tikrų kuro rūšių, energijos tiekėjų ir tiekimo maršrutų. Šia energetikos strategija ir paremta energetikos sąjunga.

Energetinio saugumo pagrindas yra energijos vidaus rinkos sukūrimas ir efektyvesnis energijos vartojimas. Jis priklauso nuo didesnio skaidrumo, taip pat nuo didesnio valstybių narių solidarumo ir tarpusavio pasitikėjimo. ES energetinis saugumas yra glaudžiai susijęs su kaimyninėmis šalimis.

Energetikos srityje laikantis bendros koncepcijos, galima sustiprinti visas Europos Sąjungos teritorijas, pavyzdžiui, jei kiltų tiekimo sunkumų ar jis visai nutrūktų. Solidarumo principo energetikos srityje laikymasis aiškiai minimas Sutartyje ir yra energetikos sąjungos esmė.

Tiekimo (energijos šaltinių, tiekėjų ir maršrutų) įvairinimas

Pastarųjų mėnesių politiniai uždaviniai parodė, kad be galo svarbu įvairinti energijos šaltinius, tiekėjus ir maršrutus, siekiant užtikrinti saugų ir atsparų energijos tiekimą Europos piliečiams ir įmonėms, kurie tikisi galimybės bet kuriuo momentu įsigyti įperkamos ir konkurencingomis kainomis parduodamos energijos. Siekiant užtikrinti dujų tiekimo įvairinimą, turi būti intensyvinamas darbas, susijęs su pietiniu dujų koridoriumi, kad dujas į Europą galėtų eksportuoti Vidurinės Azijos šalys. Tiekimo saugumą Šiaurės Europoje labai didina steigiami kelis tiekėjus turintys likvidūs dujų

[8] COM(2014)330.

prekybos taškai. Šiuo pavyzdžiu turėtų sekti Vidurio ir Rytų Europa ir Viduržemio jūros regionas, kur šiuo metu steigiamas Viduržemio jūros dujų prekybos taškas.

Statant naują infrastruktūrą dujoms iš naujų šaltinių į ES tiekti dalyvauja daug partnerių, be to, šis darbas yra sudėtingas ir brangus. Norint išspręsti kylančias problemas, būtina imtis ryžtingų veiksmų ES lygmeniu. Komisija didins savo paramą šiam procesui, naudodamasi visomis turimomis europinėmis finansavimo priemonėmis, visų pirma būsimu Europos strateginių investicijų fondu (ESIF), ir visapusiškai įtraukdama Europos finansų įstaigas. Tačiau būtina infrastruktūra turėtų būti statoma ir ES viduje, be kita ko, numatant reversinio dujų tiekimo galimybę, kad dujas būtų galima tiekti ten, kur jų reikia.

Mes nuodugniai išnagrinėsime suskystintų gamtinių dujų (SGD) potencialą, be kita ko, jų rezervinį potencialą krizių atvejais, jei esama dujotiekio sistema į Europą būtų importuojama nepakankamai dujų. Intensyvesnė SGD prekyba padės labiau suvienodinti pasaulines gamtinių dujų kainas. Pastaraisiais metais SGD kainos buvo didesnės nei dujotiekiais tiekiamų dujų, visų pirma dėl didelių skystinimo, pakartotinio dujinimo ir transportavimo sąnaudų ir jų paklausos Azijoje. Siekdama spręsti šias problemas, Komisija parengs išsamią SGD strategiją, kurioje bus atsižvelgiama ir į reikiamą transportavimo infrastruktūrą, sujungiančią SGD prieigos taškus su vidaus rinka. Šiame kontekste taip pat bus nagrinėjamas dujų saugyklų potencialas Europoje ir reguliavimo sistema, kuria būtų užtikrinama, kad saugyklose sukauptų dujų pakaktų per žiemą. Komisija taip pat stengsis šalinti kliūtis SGD importui iš JAV ir iš kitų SGD gamintojų.

Atsižvelgdami į ES priklausomybę nuo importo ir pasaulines klimato kaitos problemas, turime imtis papildomų priemonių naftos suvartojimui mažinti. Šiuo metu naftos kainos yra žemos dėl perteklinės gamybos, tam įtakos turi ir mažesnis suvartojimas bei didesnis energijos vartojimo efektyvumas[9].

ES labai priklausoma nuo branduolinio kuro importo ir susijusių paslaugų, teikiamų valstybėms narėms, kuriose branduolinė energija yra vienas iš energijos šaltinių. Norint užtikrinti energijos tiekimo saugumą svarbu įvairinti tiekimą. Komisija atnaujins ir sugriežtins reikalavimus, keliamus pagal Euratomo sutarties 41 straipsnį teiktinai informacijai apie branduolinių objektų projektus.

ES viduje gaminama energija taip pat padeda mažinti Europos priklausomybę nuo energijos importo. Visų pirma tai atsinaujinančioji energija, padedanti mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, taip pat įprastiniai ir netradiciniai – juos pasirinkusiose valstybėse narėse – iškastiniai ištekliai. Tinkamai išsprendus visuomenės pritarimo ir poveikio aplinkai klausimus, alternatyva gali būti naftos ir dujų gamyba Europoje iš netradicinių išteklių, kaip antai skalūnų dujų.

Bendradarbiavimas energijos tiekimo saugumo srityje

Valstybės narės, perdavimo sistemų operatoriai, elektros energijos sektorius ir visi kiti suinteresuotieji subjektai turi glaudžiai bendradarbiauti, kad Europos piliečiams ir įmonėms būtų užtikrintas aukšto lygio energijos tiekimo saugumas.

[9] ES kaip lyderė ir toliau skatins tobulinti standartus ir didinti efektyvumą visame pasaulyje ir tokiu būdu ateityje sumažinti naftos suvartojimą ir kartu ES priklausomybę.

Dėl naftos jau imtasi svarbių priemonių – priimta 2009 m. Naftos atsargų direktyva[10], kurioje numatyta, kad valstybės narės įsipareigoja sukaupti ir išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir naftos produktų atsargas.

Valstybės narės turėtų būti tikros, kad riboto tiekimo atvejais galima pasikliauti kaimynais. 2014 m. Komisijos ataskaitoje dėl dujų sektoriaus atsparumo trumpuoju laikotarpiu[11] pabrėžiama būtinybė stiprinti bendradarbiavimą reaguojant į galimus tiekimo sutrikimus. Bendro krizių valdymo tikslais Komisija pasiūlys prevencinių veiksmų ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planus regioniniu ir ES lygmenimis, įtraukdama Energijos bendrijos susitariančiąsias šalis. Valstybių narių solidarumas, ypač ištikus energijos tiekimo krizei, turi būti stiprinamas. Į šiuos klausimus bus atsižvelgta siūlant persvarstyti Dujų tiekimo saugumo reglamentą; pasiūlyme taip pat bus remiamasi jį įgyvendinant įgyta patirtimi.

Komisija išnagrinės galimybes savanoriškai telkti paklausą, kad krizės metu ir tais atvejais, kai valstybės narės yra priklausomos nuo vieno tiekėjo, dujas būtų galima pirkti bendrai. Tai turėtų visiškai atitikti PPO taisykles ir ES konkurencijos taisykles.

Šiuo metu daug valstybių narių neturi tinkamos elektros energijos tiekimo saugumo strategijos, o elektros energijos tiekimo saugumui įvertinti taikomi pasenę ir nenuoseklūs metodai. Bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija nustatys priimtinos tiekimo sutrikimų rizikos lygius ir ES mastu taikomą, objektyvų ir faktais paremtą tiekimo saugumo vertinimo metodą, kuriuo atsižvelgiama į valstybėse narėse susiklosčiusią padėtį. Bus atsižvelgiama į tarpvalstybinius energijos srautus, energijos gamybą iš kintamų atsinaujinančiųjų šaltinių, vartotojų reagavimą ir akumuliavimo galimybes. Pajėgumo mechanizmai energijos tiekimo saugumo problemai spręsti turėtų būti kuriami tik tuo atveju, jei toks poreikis išryškėja atlikus regioninės sistemos tinkamumo vertinimą, atsižvelgiant į energijos vartojimo efektyvumo ir vartotojų reagavimo potencialą[12].

Stipresnis Europos vaidmuo pasaulio energijos rinkose

Energetikos sąjunga nėra užsisklendimo savyje projektas. Stipresnė ir vieningesnė ES galėtų konstruktyviau bendrauti su partneriais, kad būtų pasiekta abipusės naudos.

Energetikos politiką dažnai naudoja kaip užsienio politikos priemonę, ypač svarbesnės energiją gaminančios ir tranzito valstybės. Į šią realiją reikia atsižvelgti diskutuojant apie Europos išorės energetikos politiką.

Todėl Europos Sąjunga turi sustiprinti savo pajėgumą pasaulinėms energijos rinkoms daryti įtaką, kuri atitiktų ES svorį. Kartu su pagrindiniais partneriais Europos Sąjunga dirbs, kad būtų patobulinta pasaulinė energetikos valdymo sistema, padėsianti pasaulio energijos rinkoms tapti konkurencingesnėms ir skaidresnėms.

ES prekybos politika prisideda prie didesnio energijos saugumo ir įvairinimo: į prekybos susitarimus su partneriais įtraukiamos su energetika susijusios nuostatos. Kai ES derasi dėl susitarimų su šalimis, kurios yra svarbios tiekimo saugumo aspektu, Komisija prioritetine tvarka sieks derėtis dėl konkrečiai su energetika susijusių nuostatų, kurios padeda stiprinti energetinį saugumą, visų pirmą galimybę gauti išteklių, ir siekti

[10] 2009 m. rugsėjo 14 d. Direktyva 2009/119/EB, kuria valstybės narės įpareigojamos išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas.

[11] COM(2014) 654 *final*.

[12] Žr. Komunikatą „Geriausių viešojo įsikišimo rezultatų užtikrinimas“, C(2013)7243.

energetikos sąjungos tikslų, susijusių su tvaria energija. Apskritai Komisija vykdys aktyvią prekybos ir investicijų darbotvarkę energetikos srityje, įskaitant dėl Europos energetikos technologijos ir paslaugų patekimo į užsienio rinkas[13].

Imdamasi atnaujintos Europos energetikos ir klimato srities diplomatijos, ES naudosis visomis užsienio politikos priemonėmis, kad užmegztų strateginę energetikos partnerystę su vis didesnę reikšmę įgyjančiomis gamybos ir tranzito šalimis ar regionais, tokiais kaip Alžyras ir Turkija, Azerbaidžanas ir Turkmėnistanas, Artimieji Rytai, Afrika ir kiti potencialūs tiekėjai.

ES toliau plėtos partnerystę su Norvegija, kuri yra antra pagal dydį žalios naftos ir gamtinių dujų tiekėja. ES toliau stengsis visiškai integruoti Norvegiją į viduje vykdomos energetikos politikos aspektus. ES taip pat plėtos partnerystę su tokiomis valstybėmis kaip JAV ir Kanada.

Kai sąlygos bus tinkamos, ES svarstys santykių su Rusija energetikos srityje performavimą laikantis vienodų sąlygų principo rinkos atvėrimo, sąžiningos konkurencijos, aplinkos apsaugos ir saugos srityse, kad naudos gautų abi šalys.

Ypatingas dėmesys bus skiriamas strateginei energetikos srities partnerystei su Ukraina atnaujinti. Taip bus sprendžiami klausimai, susiję su Ukrainos, kaip tranzito šalies, svarba ir tie, kurie susiję su Ukrainos energijos rinkos reformomis, tokiomis kaip jos dujų tinklų atnaujinimas, tinkamos elektros energijos rinkos reguliavimo sistemos sukūrimas ir didesnis energijos vartojimo efektyvumas Ukrainoje, galinčiomis padėti sumažinti jos priklausomybę nuo importuojamos energijos.

Mūsų artimiausioje kaimynystėje Komisija pasiūlys stiprinti Energijos bendriją, užtikrindama efektyvų ES energetikos, aplinkos ir konkurencijos teisės aktų įgyvendinimą ir energijos rinkos reformas ir skatindama investuoti į energetikos sektorių. Tikslas – glaudesnis ES ir Energijos bendrijos rinkų integravimas. Šiuo metu persvarstant Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę (EKP) bus atsižvelgta į santykius energetikos srityje su EKP šalimis.

Daugiau skaidrumo dujų tiekimo srityje

Svarbus elementas užtikrinant elektros (ir ypač dujų) saugumą yra visiška susitarimų dėl energijos pirkimo iš trečiųjų šalių atitiktis ES teisei. Tokios atitinkamu sprendimu[14] pagrįstos patikros dėl tarpvyriausybinių susitarimų ir susijusių komercinių susitarimų atitikties šiuo metu atliekamos po to, kai valstybė narė ir trečioji šalis sudaro susitarimą. Praktiškai patyrėme, kad persiderėti tokius susitarimus nepaprastai sunku. Signatarų pozicijos jau būna įtvirtintos, todėl kyla politinis spaudimas nekeisti jokio susitarimo aspekto. Ateityje Komisija turėtų būti informuota apie tarpvyriausybinius susitarimas nuo pat ankstyvojo etapo, kad būtų užtikrinta geresnė tarpvyriausybinių susitarimų *ex ante* atitiktis vidaus rinkos taisyklėms ir tiekimo saugumo kriterijams. Komisijai dalyvaujant tokiose derybose su trečiosiomis šalimis ir taikant standartines sutarčių nuostatas būtų galima efektyviau išvengti nereikalingo spaudimo ir užtikrinti atitiktį europinėms taisyklėms. Todėl Komisija persvarstys Tarpvyriausybinių susitarimų sprendimą ir

[13] Iniciatyvos, tokios kaip prekybos ekologiškomis prekėmis, padės populiarinti prekes, dėl kurių mažėja išmetamas anglies dioksido kiekis, mažiau teršiama aplinka, Europos Sąjungoje kuriamos darbo vietos ir auga ekonomika.

[14] Sprendimas Nr. 994/2012/ES, kuriuo nustatomas keitimosi informacija apie tarpvyriausybinius valstybių narių ir trečiųjų šalių energetikos susitarimus mechanizmas.

pasiūlys variantų, kuriais būtų užtikrinta, kad derėdamasi su trečiosiomis šalimis ES kalbėtų vienu balsu.

Persvarstydama Dujų tiekimo saugumo reglamentą Komisija taip pat pasiūlys užtikrinti tinkamą komercinių dujų tiekimo sutarčių, kurios gali turėti įtakos ES energijos saugumui, skaidrumą, kartu išsaugant neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

2.2. Visiškai integruota energijos vidaus rinka

Nepaisant pastaraisiais metais padarytos pažangos, Europos energetikos sistema iki šiol dar neveikia taip kaip galėtų. Dabartinė rinkos struktūra neužtikrina pakankamų investicijų; rinkos koncentracija ir silpna konkurencija tebekelia problemų, o Europos energetikos panorama iki šiol pernelyg suskaidyta. Turime duoti naują politinę paskatą vidaus energijos rinkai pabaigti.

Vidaus rinkos techninis aspektas – rinkų sujungimas jungtimis

Šiuo metu Europos elektros energijos ir dujų perdavimo sistemų, konkrečiai tarpvalstybinių jungčių, nepakanka, kad vidaus energijos rinka galėtų veikti tinkamai ir kad likusios energetinės salos būtų sujungtos su pagrindiniu elektros energijos ir dujų tinklu.

Pastaraisiais metais darbas infrastruktūros projektų srityje paspartėjo, ypač dėl pastarojo meto įvykių prie rytinių Europos Sąjungos sienų. 2013 m. Europos Sąjunga įvardijo 248 energetikos infrastruktūros bendro intereso projektus (BIP). Sąrašas šiemet ir vėliau kasmet bus persvarstomas ir atnaujinamas[15]. 2014 m. Europos energetinio saugumo strategijoje nurodyti 33 infrastruktūros projektai, kurie užtikrinant tiekimo saugumą ir geresnį energijos rinkų susiejimą yra esminiai.

Elektros energijai nustatytas konkretus mažiausias iki 2020 m. pasiektinas planinis rodiklis – kad jungtimis būtų perduodama bent 10 % valstybių narių įrengtojo elektros energijos gamybos pajėgumo. Priemonės, kurios būtinos norint pasiekti šį 10 % planinį rodiklį, yra išvardytos kartu su šiais energijos sąjungos strateginiais metmenimis pateiktame Komisijos komunikate. 2016 m. Komisija praneš, kokių priemonių būtina imtis, norint iki 2030 m. pasiekti 15 % planinį rodiklį.

Perėjimui prie saugesnės ir tvaresnės energetikos sistemos reikės didelių investicijų į gamybą, tinklus ir energijos vartojimo efektyvumą; apskaičiuota, kad artimiausią dešimtmetį jos turi siekti maždaug 200 mlrd. EUR kasmet[16]. Didžiausia šių investicijų išlaidų dalis teks privačiajam sektoriui, tačiau būtina užtikrinti galimybę gauti finansavimą. Šiandien Europos investicijų bankas, Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir finansavimas iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų jau suteikia priemonių. Be to, pasiūlytasis Europos strateginių investicijų fondas suteiks papildomos paramos, taigi dar labiau palengvins galimybę gauti finansavimą europinės reikšmės projektams, tokiems kaip energijos tinklų, atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo. Komisija svarstys pasiūlymus dėl investicijų į energetiką modelių, kuriais būtų sutelkiami ištekliai ekonomiškai gyvybingoms investicijoms finansuoti išvengiant rinkos iškraipymo ir susiskaidymo.

---

[15] Atnaujinimas apims energijos bendrijai aktualius projektus, kurie svarbūs energetikos sąjungos tiekimo saugumui sustiprinti, jei atitinka pripažinimo BIP kriterijus.

[16] ES investicijų planas, COM(2014)903.

Investuotojai gali pasinaudoti investuotojų portalu, kuris kuriamas kaip Europos strateginių investicijų fondo dalis ir yra skirtas ES investicinių projektų srauto skaidrumui padidinti, kad potencialūs investuotojai galėtų gauti informacijos. Komisija taip pat sutelks informaciją apie infrastruktūros projektus, kurie finansuojami iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės ir ES sanglaudos politikos fondų, kad plačiame esamų finansavimo schemų spektre atsirastų daugiau nuoseklumo ir padidėtų jų poveikis.

Komisija reguliariai apžvelgs didžiausių infrastruktūros projektų, kurie padeda kurti energetikos sąjungą, įgyvendinimą, visų pirma stebėdama bendro intereso projektų tąsą. Vykdydama tokią apžvalgą, ji kasmet skelbs ataskaitą apie pažangą siekiant planinio rodiklio (10 % elektros energijos per jungtis) ir joje visų pirma aptars regioninių veiksmų planų įgyvendinimą. Galiausiai Komisija suburs specialų Energetikos infrastruktūros forumą, kuriame pažanga turėtų būti aptariama su valstybėmis narėmis, atitinkamomis regioninėmis bendradarbiavimo grupėmis ir ES institucijomis. Forumas pirmą kartą susirinks 2015 m. pabaigoje.

Vidaus energijos rinkos teisinės struktūros įgyvendinimas ir atnaujinimas

Pirmas energetikos sąjungos kūrimo prioritetas yra visiškas galiojančių energetikos ir susijusių sričių teisės aktų įgyvendinimas ir griežtas vykdymo užtikrinimas. Jei pamatai silpni, netikslinga kurti naują politiką ir naujus modelius.

Todėl Komisija panaudos turimas politikos priemones ir reikalaus, kad valstybės narės visiškai įgyvendintų trečiąjį energijos vidaus rinkos teisės aktų rinkinį ir užtikrintų jo vykdymą, ypač atskyrimo ir reguliavimo įstaigų nepriklausomumo srityse. Norint, kad investicijos į energetiką būtų bendrai finansuojamos iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų, turės būti tenkinamos tam tikros išankstinės sąlygos. Tai padės užtikrinti atitiktį ES energetikos teisės aktams.

Griežtai užtikrinus Sutarties konkurencijos taisyklių vykdymą, įmonėms būtų sutrukdyta iškraipyti energijos vidaus rinką. Užtikrinus antimonopolinių taisyklių laikymąsi energija galės būti laisvai perduodama, nes iš tiekimo sutarčių bus pašalinti teritoriniai suvaržymai ir išspręstos santykio su gamintojais arba vartotojais ir stūmimo iš tinklų problemos (įskaitant jungtis). Komisija taip pat įvertins – užtikrindama konkurencijos teisės vykdymą – energijos kainų kaitą ir sudarymą.

Gerai veikiančiai energijos vidaus rinkai reikia veiksmingos reguliavimo sistemos. Trečiuoju energijos vidaus rinkos teisės aktų rinkiniu sukurtos įstaigos, kurioms pavesta užtikrinti perdavimo sistemos operatorių ir reguliavimo institucijų bendradarbiavimą. Diskusijų apie rinkos struktūrą kontekste tų įstaigų veikimas bus sustiprintas. Šiuo metu sprendimai tose įstaigose tebeatspindi nacionalinius požiūrius.

Perdavimo sistemų eksploatavimas turės tapti daug labiau integruotas, kad būtų išspręsti transformuotos energetikos sistemos uždaviniai. Kad trečiuoju energijos vidaus rinkos teisės aktų rinkiniu sukurti Europos elektros ir dujų perdavimo sistemos operatorių tinklai (ENTSO-E ir ENTSO-G) galėtų atlikti tokį vaidmenį, jie turi būti patobulinti. Turės būti sukurti regioniniai operatyviniai centrai, kurie galėtų efektyviai planuoti ir valdyti tarpvalstybinius elektros energijos ir dujų srautus.

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER) trečiuoju energijos vidaus rinkos teisės aktų rinkiniu buvo įsteigta tam, kad padėtų nacionalinėms reguliavimo įstaigoms, visų pirma tarpvalstybiniais klausimais. Tačiau šiuo metu ACER didžia dalimi veikia skelbdama rekomendacijas ir nuomones. Jos įgaliojimai priimti

sprendimus labai riboti, pavyzdžiui, ji gali priimti sprendimas tik nacionalinių reguliavimo įstaigų prašymu arba jeigu jie nepriima sprendimo per tam tikrą laikotarpį. ES masto bendrosios rinkos reguliavimas turėtų būtų sustiprintas smarkiai padidinant ACER įgaliojimus ir nepriklausomumą, kad ACER galėtų atlikti reguliavimo funkcijas Europos lygmeniu ir taip efektyviai prižiūrėti energijos vidaus rinkos plėtrą bei su ja susijusias rinkos taisykles ir spręsti visus tarpvalstybinius klausimus, kurie būtini kuriant vientisą vidaus rinką[17].

Trečiajame energijos vidaus rinkos teisės aktų rinkinyje taip pat numatyta priimti tinklų kodeksus, kurie padėtų suderinti elektros energijos ir dujų tekėjimą per skirtingas perdavimo sistemas. Kad būtų užtikrintas geresnis tarpvalstybinių energijos rinkų veikimas, šis darbas turi būti baigtas iki galo.

Iš atsinaujinančių išteklių pagamintos elektros energijos integravimui į rinką reikia lankstumo rinkose – tiek pasiūlos, tiek paklausos; tiek valstybėje narėje, tiek anapus jos sienų. Todėl elektros energijos tinklai turėtų būti gerokai patobulinti. Reiškia išplėsti paskirstytosios gamybos ir paklausos valdymo galimybes, įskaitant dienos rinkas, plėtoti naujas aukštos įtampos didelio nuotolio jungiamąsias linijas (supertinklus) ir naujas akumuliavimo technologijas.

Komisija parengs didelio užmojo teisėkūros pasiūlymą performuoti elektros energijos rinką ir susieti didmeninę ir mažmeninę rinkas. Tai padidins tiekimo saugumą ir užtikrins geresnį elektros energijos rinkos prisitaikymą prie energetikos transformacijos, dėl kurios atsiras labai daug naujų gamintojų, visų pirma naudojančių atsinaujinančius energijos išteklius, ir užtikrins visapusį vartotojų dalyvavimą rinkoje, konkrečiai – per paklausos valdymą. Glaudesnis integravimas, įskaitant regioniniu lygmeniu, didesnė tarpvalstybinė prekyba ir tiek trumpalaikių, tiek ilgalaikių rinkų su efektyvia kainodara plėtra duos tinkamus signalus investuotojams ir suteiks reikiamo lankstumo, kad į rinką būtų galima integruoti naujus gamybos išteklius.

Visapusiškai veikianti energijos vidaus rinka, kuri duoda veiksmingus signalus investuotojams, yra geriausia priemonė sumažinti pajėgumo mechanizmų poreikį. Komisija jau patvirtino gaires[18] ir taisykles[19], kad sumažėtų žalingų nevykusiai parengto, suskaidyto ir nekoordinuojamo viešojo įsikišimo padarinių. Tačiau efektyvus šių gairių taikymas tegali būti pirmas žingsnis užtikrinant, kad skirtinga nacionalinių rinkų tvarka, kaip antai pajėgumo mechanizmai ir nekoordinuojamos atsinaujinančiosios energijos rėmimo schemos, imtų labiau derėti su vidaus rinka[20]. Net jei kai kuriais atvejais viešasis įsikišimas reikalingas ir pateisinamas būtinybe šalinti rinkos nepakankamumą, kai kurios jo formos yra padariusios neigiamą poveikį energijos vidaus rinkos veikimo efektyvumui. Komisija kartu su valstybėmis narėmis dirbs siekdama užtikrinti, kad pajėgumo mechanizmai ir parama atsinaujinančiosios energijos rėmimo schemoms atitiktų galiojančias taisykles ir neiškraipytų energijos vidaus rinkos. Aplinkai žalingas

[17] To pavyzdžiai galėtų būti sprendimai dėl naujos infrastruktūros, darančios poveikį daugiau nei dviem valstybėms narėms, išimtys fiziniams reversiniams srautams pagal Dujų tiekimo saugumo reglamentą, tarpvalstybinis išlaidų paskirstymas pagal TEN-E reglamentą ir panašūs.

[18] Žr. Komunikatą „Geriausių viešojo įsikišimo rezultatų užtikrinimas“, C(2013)7243.

[19] Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairės, OL C 200, 2014 6 28, p. 1–55.

[20] Iki dabar patvirtintoms paramos schemoms taikant Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires iš dalies sušvelninti suskaidymo padariniai, tačiau reikia tolesnių veiksmų.

subsidijas reikia visiškai panaikinti[21]. Reformuota apyvartinių taršos leidimų sistema reikšmingai prisidės prie tinkamų signalų investuotojams formavimo.

Galiausiai Komisija, plėtodama reguliarų ir detalų stebėjimą ir atsiskaitymą, įskaitant energijos išlaidų ir kainų poveikio konkurencingumui srityje, užtikrins didesnį energijos išlaidų ir kainų sudėties skaidrumą. Ypatingas dėmesys teks viešajam įsikišimui, tokiam kaip reguliuojamieji tarifai, energijos apmokestinimo politika ir viešosios paramos lygis, taip pat jo poveikiui kainodaros mechanizmams, įskaitant elektros energijos tarifų nuostolius.

Intensyvesnis regioninis bendradarbiavimas pagal bendrus ES metmenis

Energetikos sąjungoje valstybės narės, formuodamos savo energetikos politiką, privalo koordinuoti ir bendradarbiauti su savo kaimynėmis.

Techninis skirtingų mūsų energetikos sąjungos strategijos elementų įgyvendinimas bus labai sudėtingas. Kai kurie elementai, tokie kaip nauja trumpalaikių dujų ir elektros energijos rinkų veikimo tvarka ir perdavimo sistemos operatorių veiklos integravimas, turėtų būti išplėtoti ir įgyvendinti regioniniu lygmeniu – tai bus žingsnis į visišką ES masto rinkos integraciją. Esamos formos, tokios kaip Penkiašalis energetikos forumas arba Baltijos energijos rinkos jungčių planas (BEMIP) yra iniciatyvos, kuriomis ateityje reikėtų remtis. Laimėjimai šiuose regionuose turėtų veikti kaip katalizatorius kituose. Komisija užtikrins, kad visos regioninės iniciatyvos būtų plėtojamos nuosekliai ir kreiptų į visišką bendrosios energijos rinkos integravimą.

Centrinėje ir pietrytinėje Europos dalyje, kurios yra ypač pažeidžiamos, reikia pagerinti bendradarbiavimą, solidarumą ir pasitikėjimą. Specialios bendradarbiavimo priemonės padėtų paspartinti geresnį tų rinkų integravimą į platesnę europinę energijos rinką, ir jis pagerintų energetikos sistemos likvidumą ir atsparumą ir leistų regione visapusiškai panaudoti energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos potencialą. Komisija šioje srityje, kaip skubaus prioriteto, imsis konkrečių iniciatyvų.

Šiaurės ir Baltijos jūrų klausimais Komisija dirbs su valstybėmis narėmis ir pramonės sektoriumi, kad būtų užtikrintas tų energetikos sistemų jūroje išlaidų sumažinimas.

Naujas konsensusas vartotojų labui

Energetikos sąjungoje vienos valstybės narės vartotojai turėtų galėti priimti informacija pagrįstus sprendimus ir laisvai bei paprastai įsigyti energijos iš įmonės kitoje valstybėje narėje. Tuo tikslu reikia toliau pritaikyti esamas nacionalines reguliavimo sistemas, nes absoliuti dauguma Europos namų ūkių lieka pasyviais vartotojais. Kai kuriose valstybėse narėse vartotojai turi ribotą tiekėjų pasirinkimą, o pakeisti tiekėjus yra palyginti keblu.

Siekdamos suteikti daugiau galių vartotojams, valstybės narės ir jų valdžios institucijos turi iki galo įgyvendinti galiojančias europines taisykles, įskaitant vartotojų apsaugos taisykles, ir užtikrinti jų vykdymą. Reikiamų pagalbinių priemonių taip pat turėtų imtis regioninės ir vietos valdžios institucijos, kad vartotojai gautų suprantamos, lengvai prieinamos informacijos, patogių naudotis priemonių ir finansinių paskatų taupyti energiją.

[21] Žr. Efektyvaus išteklių naudojimo veiksmų planą (COM(2011)571) ir 2012 m. Komunikatą dėl energijos vidaus rinkos (COM(2012)663), taip pat laikantis G-20 įsipareigojimų.

Pažangiosios technologijos padės vartotojams ir jiems dirbančioms energijos paslaugų įmonėms pasinaudoti energijos rinkos siūlomomis galimybėmis – kontroliuoti energijos vartojimą (ir galbūt jų pačių vykdomą gamybą). Tai padės užtikrinti didesnį lankstumą rinkoje ir galbūt sumažinti vartojimo išlaidas.

Komisija ir toliau sieks standartizavimo, rems nacionalinį pažangiųjų skaitiklių diegimą[22], skatins tolesnį pažangiųjų prietaisų ir pažangiųjų tinklų plėtrą, kad lankstus energijos vartojimas apsimokėtų. Ji plėtos energetikos sąjungos ir skaitmeninės bendrosios rinkos darbotvarkės sinergijas ir imsis priemonių privatumui ir kibernetiniam saugumui užtikrinti.

Tačiau tai pavyks tik jei rinkos kainų signalai bus tinkami. Kai kuriose valstybėse narėse reguliuojamieji tarifai iki šiol stabdo veiksmingos konkurencijos plėtrą, o tai atgraso nuo investicijų ir naujų rinkos dalyvių atsiradimo. Reguliuojamosios galutinių vartotojų kainos dažnai naudojamos namų ūkiams ar net vartotojams, kurie nėra namų ūkiai, apsaugoti nuo energijos išlaidų didėjimo. Tokių priemonių poveikį pajunta vartotojai, kuriems kainos nėra reguliuojamos, elektros energijos bendrovės ir (arba) viešieji finansai, kai dėl elektros energijos tarifų susidaro nuostoliai. Tačiau ilgalaikėje perspektyvoje tos priemonės kenkia vartotojų, kuriems jos turėtų padėti, interesams. Užtikrindama konkurenciją ir ekonominio valdymo sistemas, Komisija sieks panaikinti reguliuojamąsias kainas, kurios yra mažesnės už išlaidas. Ji taip pat skatins valstybes nares sukurti visų reguliuojamųjų kainų laipsniško panaikinimo planą.

Pažeidžiamų vartotojų apsauga

Energijos nepriteklius neigiamai paveikia gyvenimo sąlygas ir sveikatą. Jo priežastys įvairios – didele dalimi jį lemia mažų pajamų ir bendrų skurdo sąlygų, neefektyvių būstų ir būsto eksploatavimo sistemos, kuri visai neskatina energijos vartojimo efektyvumo, derinys. Su energijos nepritekliumi galima kovoti kompleksinėmis priemonėmis, labiausiai socialinėje srityje ir neperžengiant nacionalinio, regioninio ar vietos lygmens valdžios institucijų kompetencijos. Atsisakydamos kainų reguliavimo valstybės narės turi pasiūlyti mechanizmą, kuris saugotų pažeidžiamus vartotojus ir kurį geriausia būtų įgyvendinti naudojantis bendrąja socialinės rūpybos sistema. Jeigu būtų įdiegtas kaip energijos rinkos elementas, mechanizmas galėtų būtų įgyvendinamas tokiomis schemomis kaip solidarumo tarifas arba energijos sąskaitų nuolaida. Tokių schemų išlaidas turi padengti visi vartotojai, kurie neatitinka schemų kriterijų. Taigi svarbu, kad tokia sistemos taikymo sritis būtų gerai apibrėžta, kad bendrosios išlaidos liktų nedidelės ir kad būtų išvengta dėl kainų reguliavimo atsirandančio iškraipymo (pvz., kad valstybėse narėse dar labiau nepadidėtų tarifų nuostoliai).

2.3. Energijos vartojimo efektyvumas – būdas mažinti energijos paklausą

2014 m. spalio mėn. Europos Vadovų Taryba nustatė orientacinį ES lygmens rodiklį – 2030 m. energijos vartojimo efektyvumą pagerinti 27 proc. Iki 2020 m. rodiklis bus persvarstytas, turint omenyje 30 proc. ES lygį. Šiame kontekste būtina iš esmės naujai įvertinti energijos vartojimo efektyvumą ir imti jį laikyti atskiru energijos šaltiniu, prilygstančiu sutaupytos energijos vertei. Persvarstydama rinkos struktūrą, Komisija užtikrins, kad energijos vartojimo efektyvumas ir paklausos valdymas būtų tokios pat konkurencijos priemonės, kaip ir gamybos pajėgumas.

[22] Žr. ataskaitą „Lyginamoji pažangiųjų apskaitos sistemų diegimo 27 ES valstybėse narėse analizė“, COM(2014)356.

Didžiąją darbo dalį reikia atlikti nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu, bet Komisija gali suvaidinti svarbų vaidmenį, sukurdama pažangai tinkamas sąlygas. Todėl Komisija ragins valstybes nares energijos vartojimo efektyvumui savo politikoje skirti ypatingą dėmesį.

Siekdama padidinti mūsų energijos vartojimo efektyvumą, ES jau patvirtino pasaulyje lygių neturintį priemonių kompleksą. Pasinaudodami pagal energijos ženklinimo ir ekologinio projektavimo teisės aktus teikiama informacija apie energijos sunaudojimą vartotojai gali rinktis. Didinti energijos vartojimo efektyvumą turi visi ekonomikos sektoriai, tačiau Komisija ypatingą dėmesį skirs tiems sektoriams, kurių energijos vartojimo efektyvumas didžiausias, ypač transporto ir pastatų sektoriams. Komisija toliau kurs energijos vartojimo efektyvumo politikos, išteklių naudojimo efektyvumo politikos ir žiedinės ekonomikos sinergiją. Tarp kita ko, bus naudojamas atliekų panaudojimo energijai gaminti potencialas.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas statybos sektoriuje

Patalpų šildymas ir vėsinimas ir toliau sudaro didžiausią energijos paklausos Europoje dalį, ir šiai paskirčiai suvartojama didžioji dalis importuojamų dujų. Centralizuoto šildymo ir vėsinimo srityje vis dar galima gerokai padidinti vartojimo efektyvumą, ir apie tai bus kalbama Komisijos strategijoje.

Norint išnaudoti energijos vartojimo pastatuose efektyvumo galimybes, reikalingi valstybių narių veiksmai, ypač vietos ir regionų lygmeniu. Iki šiol sunku reikiamu mastu pritraukti investicijas, ypač vietinio lygmens, visų pirma dėl informuotumo ir žinių apie smulkaus masto finansavimą trūkumo. Komisija parems būdus, kuriais bus paprastinama galimybė gauti prieinamo finansavimo, o Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo institucijoms ir suinteresuotosioms šalims pasiūlys standartines finansavimo priemonių teikiamo finansavimo sutartis, populiarins naujas rizikos ir pajamų pasidalijimu pagrįstas finansavimo schemas, plėtos naujus finansavimo metodus ir rems techninę pagalbą. Finansinė parama turi būti susieta su techninė parama, kad mažo masto projektus būtų galima sutelkti į didesnes programas, nes tai gali sumažinti sandorių sąnaudas ir dideliu mastu pritraukti privatųjį sektorių.

Su „Pažangiųjų miestų ir gyvenviečių“ tipo iniciatyvomis ir Merų paktu susijęs darbas, kurį pirmiausia įgyvendina merai, pilietinės visuomenės organizacijos, investuotojai, finansų įstaigos ir paslaugų tiekėjai, yra svarbus siekiant pažangos energijos vartojimo efektyvumo srityje ES ir už jos ribų. Šiai veiklai Komisija tvirtai pritaria. Prisidėdama prie G-20 energijos vartojimo efektyvumo veiksmų plano, Komisija taip pat parengs iniciatyvą dėl pasaulinės kompetencijos formuojant energijos vartojimo efektyvumo didinimo politiką. Ji aktyviai skatins priimti didelio užmojo energijos vartojimo efektyvumo tikslus ir planinius rodiklius tokiuose forumuose, kaip JT iniciatyva „Tvarioji energetika visiems“ ir Tarptautinė energetikos agentūra. Kadangi ES yra pasaulio lyderė efektyvaus energijos vartojimo technologijų srityje, jos turėtų tapti eksporto, augimo ir darbo vietų Europos Sąjungoje veiksniu.

Didelės įtakos gali turėti ES lėšos ir EIB finansavimas. Europos strateginių investicijų fondas suteikia progą pritraukti didelių investicijų pastatams renovuoti. Šios srities investicijos gali atnešti puikios grąžos – ekonomikos augimo ir darbo vietų.

Efektyviai energiją vartojančio, nuo iškastinio kuro nepriklausomo transporto sektoriaus kūrimas

Transportui tenka daugiau nei 30 proc. galutinio energijos suvartojimo Europoje. Norint pasinaudoti transporto potencialu efektyviau vartoti energiją, reikia laikotarpiu po 2020 m. nuolat griežtinti lengvųjų automobilių ir furgonų CO_2 išmetimo standartus ir numatyti sunkiųjų krovininių automobilių ir autobusų degalų suvartojimo efektyvumo didinimo ir išmetamo CO_2 kiekio mažinimo priemonių. Reikėtų populiarinti geresnį eismo valdymą kaip modernią, perspektyvią priemonę išmetamam CO_2 kiekiui mažinti .

Jis turėtų būti diegiamas kartu su priemonėmis, padedančiomis geriau išnaudoti bendrosios rinkos galimybes ir internalizuoti išorės sąnaudas. Komisija populiarins kelių apmokestinimo schemų, pagrįstų principais „teršėjas moka“ ir „naudotojas moka“, naudojimą ir dės daugiau pastangų sukurti bendrąją Europos transporto erdvę, pagrįstą tobulesniu transporto priemonių parko naudojimu. Daug degalų galima sutaupyti ir pašalinant kliūtis transporto rūšims, dėl kurių išmetama mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų, tokioms kaip geležinkeliai, jūrų transportas ir vidaus vandenų transportas, ir suteikiant toms rūšims daugiau patrauklumo ir ekonominio racionalumo. Komisija toliau rems „Shift2Rail“[23] iniciatyvą.

Komisija taip pat imsis tolesnių veiksmų, kuriais būtų mažinama transporto sektoriaus, kurio pagrindinis kuras iki šiol iš esmės yra naftos produktai, priklausomybė nuo iškastinio kuro. Tuo tikslu reikės palaipsniui transformuoti visą transporto sistemą, paspartinti alternatyviųjų degalų technologinę plėtrą ir diegimą. Komisija imsis tolesnių veiksmų skatindama spartų reikiamos infrastruktūros, t. y. degalinių ir energijos įkrovimo punktų, kūrimą. [24] Tokių transporto priemonių paplitimas rinkoje priklauso nuo to, kaip kartu bus diegiami infrastruktūra, transporto priemonės ir degalai.

Transporto elektrifikavimas yra svarbus norint panaikinti priklausomybę nuo naftos ir sumažinti transporto, ypač kelių transporto (trumpojo ir vidutinio nuotolio maršrutuose) ir geležinkelių transporto, priklausomybę nuo iškastinio kuro. Europai reikia paspartinti automobilių parko ir kitų transporto priemonių elektrifikavimą ir tapti lydere elektromobilumo ir energijos akumuliavimo technologijų srityje. Todėl elektrines transporto priemones reikia iki galo integruoti į mobilumo mieste politiką ir elektros energijos tinklus, kad jos ir vartotų energiją, ir galėtų ją akumuliuoti.

2.4. Ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas

Neatsiejama mūsų energetikos sąjungos dalis yra didelio užmojo klimato politika. ES klimato politika yra pagrįsta visoje ES veikiančia anglies dioksido rinka (ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema), sektoriams, kurie neįtraukti į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, taikomais ambicingais, bet teisingais nacionaliniais šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo planiniais rodikliais ir energetikos politika, kuria siekiama, kad Europos Sąjunga pirmautų atsinaujinančiosios energijos srityje.

Didelio užmojo klimato kaitos politika

Susitarime dėl 2030 m. klimato ir energetikos strategijos apibrėžtas ES įsipareigojimas ES viduje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 40 proc., palyginti su 1990 m. Tai ambicingas indėlis į tarptautines derybas dėl klimato, kuriose

[23] Reglamentas (ES) Nr. 642/2014, kuriuo įsteigiama bendroji įmonė „Shift2Rail“.

[24] 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo.

2015 m. siekiama priimti privalomą susitarimą dėl klimato. Tas indėlis sukonkretintas Paryžiaus konferencijai pasirengti skirtame komunikate, kuris pateikiamas kartu su šiais energetikos sąjungos strateginiais metmenimis. Komisija kartu su valstybėmis narėmis derėsis su kitomis didžiosiomis ekonomiškai reikšmingomis šalimis, kad įtikintų jas prisijungti prie Europos užmojo. Ji to sieks vykdydama aktyvią europinę klimato srities diplomatiją, kuriai visapusiškai panaudos prekybos ir vystymosi priemones.

Europos klimato politikos kertinis akmuo yra sklandžiai veikianti ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Dėl rinkos stabilumo rezervo ir priemonių, kurių reikia norint įgyvendinti didesnį užmojį, dėl kurio apsispręsta 2030 m. strategijoje, ES apyvartinių trąšos leidimų sistema užtikrins reikšmingą išmetamo anglies dioksido kiekio kainą ir skatins ekonomiškai racionalų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą. Europos Komisija nori, kad ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema suveiktų kaip technologiniu požiūriu neutrali, ekonomiškai racionali ir visoje ES veikianti investicijų į mažo anglies dioksido kiekio technologijas varomoji jėga. Kadangi sistemos kainodara vykdoma ES lygmeniu, sistema stiprina energijos vidaus rinkos veikimą ir skatina diegti atsinaujinančių išteklių ir kitas mažo anglies dioksido kiekio ir energijos požiūriu efektyvias technologijas. Politika, kuria siekiama išvengti anglies dioksido nutekėjimo, turėtų būti proporcinga pastangoms, kurios dedamos kitose didžiosiose ekonomiškai reikšmingose šalyse.

Į ES apyvartinių taršos leidimų sistemą neįtrauktiems sektoriams dar reikia nustatyti nacionalinius tikslus, o į ES 2030 m. sistemą bus įtraukti žemės naudojimo ir miškininkystės sektoriai užtikrinant, kad ir šiuose sektoriuose būtų teisingų paskatų mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir prisidėti prie kovos su klimato pokyčiais.

Išsiveržimas į priekį atsinaujinančiosios energijos srityje

Europos Sąjunga yra pasiryžusi tapti pasaulio lydere atsinaujinančiosios energijos srityje, pasauliniu naujos kartos techniškai pažangių ir konkurencingų atsinaujinančiosios energijos sistemų plėtros centru. ES taip pat nustatė ES planinį rodiklį – 2030 m. bent 27 proc. ES suvartojamos energijos turi būti atsinaujinančioji.

ES jau sėkmingai siekia 2020 m. iškelto planinio tikslo (kad energijos derinyje 20 proc. energijos būtų atsinaujinančioji), naujų vėjo ir fotovoltinių pajėgumų sąnaudos žymiai sumažėjo, didžia dalimi dėl ES įsipareigojimo šioje srityje, ir paramos schemų reforma, dėl kurios sąnaudos sumažėtų dar labiau, yra gerokai įsibėgėjusi. Tačiau norint pasiekti 27 proc. planinį tikslą, reikia spręsti naujus uždavinius

Kad atsinaujinančiosios energijos gamyba būtų palaipsniui ir veiksmingai integruota į rinką, kurioje būtų palankiai priimama konkurencinga atsinaujinančioji energija ir skatinamos inovacijos, energijos rinkos ir tinklai turi būti parengti priimti atsinaujinančiąją energiją[25]. Galiojantys teisės aktai ir naujos rinkos taisyklės turi būti įgyvendinti iki galo, taip sudarant sąlygas įdiegti naujas technologijas, pažangiuosius tinklus ir paklausos valdymą, kad energetikos transformavimas vyktų veiksmingai.

[25] Parengti rinkas priimti atsinaujinančiąją energiją reiškia, kad trumpo laikotarpio rinkos turi imti plėtotis taip, kad jų veikimas būtų gilus, užtikrintų likvidumą ir vyktų realiu laiku. Esami elektros energijos tinklai, kurie yra suprojektuoti ir dažnai valdomi taip, kad aptarnautų tradiciškai gaminamą energiją nacionaliniu mastu, nebetinka ateičiai, kai vis didesnės svarbos įgys tiekimas iš atsinaujinančių šaltinių ir kai reikės balansavimo, kuris kompensuotų pastariesiems būdingą kintamumą.

Pagal Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires atsinaujinančiosios energijos gamybą reikia remti rinka pagrįstomis schemomis, kuriomis šalinamas rinkos nepakankamumas, užtikrinamas ekonominis racionalumas ir išvengiama pernelyg didelio kompensavimo arba iškraipymo. Kapitalui imlios atsinaujinančiosios energijos finansavimas gali būti nebrangus, jei bus užtikrintos stabilios investavimo sąlygos, kurios sumažina su reguliavimu susijusią riziką. Tai būtina norint užtikrinti investuotojų pasitikėjimą ir pritraukti investicijų iš tarptautinių fondų, didelio masto projektų vykdytojų, kooperatyvų ir namų ūkių pagal rinkos taisykles, kurios neleidžia išaugti kapitalo sąnaudoms. Komisija palengvins nacionalinių paramos schemų bendradarbiavimą[26] ir konvergenciją, kad per išsamias diskusijas dėl atitinkamų Komisijos gairių[27] ir Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairių su valstybėmis narėmis būtų pasiektas platesnis tarpvalstybinis atsivėrimas.

Priimant sprendimus dėl investicijų į atsinaujinančiąją elektros energiją reikia atsižvelgti į fizines realijas – išteklių prieinamumą ir tinklą; visuomenės priėmimą; vartojimo vietą ir administracines kliūtis. Taigi statoma nauja infrastruktūra, ypač jungtimis, reikia mažinti atsinaujinančiosios elektros energijos integravimo į energijos vidaus rinką sąnaudas.

Europos Sąjungai reikia investuoti į pažangius, tvarius alternatyviuosius degalus, taip pat į biodegalų gamybos procesus ir į bioekonomiką apskritai. Tai mums leidžia išlaikyti technologinį ir pramoninį pirmavimą ir siekti klimato kaitos tikslų. ES turės atsižvelgti į bioenergijos poveikį aplinkai, žemėnaudai ir maisto gamybai. ES investicijų planas ir kiti ES finansavimo šaltiniai galėtų padėti užtikrinti reikiamą finansavimą.

2.5. Į mokslinius tyrimus, inovacijas ir konkurencingumą orientuota energetikos sąjunga

Nauja mokslinių tyrimų ir inovacijų strategija turi būti esminė energetikos sąjungos dalis. Jei Europos energetikos sąjunga nori pirmauti pasaulyje atsinaujinančiosios energijos srityje, lyderės pozicijas ji turi išsikovoti tiek naujos kartos atsinaujinančiosios energetikos technologijų, tiek akumuliavimo sprendimų srityje.

Be to, siekiant užtikrinti, kad energetikos sąjunga taptų ekonomikos augimo, darbo vietų kūrimo ir konkurencingumo varomąja jėga, labai svarbu, kad ES pirmautų pažangiųjų tinklų ir išmaniųjų namų technologijų, švaraus transporto, taip pat švaraus iškastinio kuro ir saugiausios pasaulyje branduolinės energijos gamybos srityse.

Nors didinant Europos mokslinių tyrimų programų veiksmingumą padaryta didelė pažanga, galima padaryti kur kas daugiau. Turime dar daug nuveikti, kad moksliniai tyrimai būtų visapusiškai koordinuojami ir tikslingi, veiksmingai derinant ES ir valstybių narių programas siekiant bendrų tikslų ir rezultatų. Jei norime pasiekti savo tikslų, kiekvienas ES investuotas euras turi atnešti kuo daugiau naudos. Tai reiškia, kad reikia laikytis integruoto požiūrio siekiant sinergijos; bendradarbiauti siekiant koordinuoti pastangas ir pasiekti rezultatų; užtikrinti veiksmingesnius mokslinių tyrimų ir pramonės ryšius ir tokiu būdu diegti naujas technologijas ES rinkoje.

---

[26] Keletas valstybių narių nori pasinaudoti Atsinaujinančiosios energijos direktyvoje numatytais bendradarbiavimo mechanizmais, kad galėtų ekonomiškai racionaliai pasiekti savo nacionalinius planinius rodiklius. Komisija remia šį procesą padėdama valstybėms narėms rasti sprendimus su tais tarpvalstybiniais mechanizmais susijusiems techniniams ir finansiniams klausimams.

[27] Europos Komisijos gairės rengiant paramos atsinaujinančiajai energijai schemas, SWD(2013)439; Atsinaujinančiosios energijos bendradarbiavimo schemų naudojimo gairės, SWD(2013)440.

Siekiant šio tikslo, nauja Europos energetikos mokslinių tyrimų ir inovacijų koncepcija[28] turėtų paspartinti energetikos sistemos pertvarkymą. Tai turėtų būti grindžiama programa „Horizontas 2020“ ir įtraukti visas valstybes nares, suinteresuotuosius subjektus ir Komisiją.

Veiksmai turėtų būti grupuojami pagal toliau nurodytus keturis pagrindinius prioritetus, kurių laikytis įsipareigoja valstybės narės ir Komisija:

– pirmauti pasaulyje kuriant kitos kartos atsinaujinančiosios energetikos technologijas, įskaitant aplinkai nekenksmingą biomasės ir biodegalų gamybą ir naudojimą, taip pat energijos kaupimą;

– sudaryti palankesnes sąlygas vartotojams dalyvauti pertvarkant energetikos sistemą – pereinant prie pažangiųjų tinklų, išmaniųjų buitinių prietaisų, pažangiųjų miestų ir namų automatikos sistemų;

– taikyti efektyvias energetikos sistemas ir technologijas, kad pastatai būtų nulinės energijos;

– naudoti darnesnes transporto sistemas, kuriose dideliu mastu kuriamos ir diegiamos novatoriškos technologijos ir paslaugos, siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą ir sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Be šių keturių bendrų prioritetų, yra papildomi mokslinių tyrimų prioritetai, dėl kurių Komisija ir šiomis technologijomis naudotis pageidaujančios valstybės narės turėtų bendradarbiauti daug intensyviau:

– toliaregiškas požiūris į anglies dioksido surinkimą bei saugojimą (CCS) ir anglies dioksido surinkimą bei panaudojimą (CCU) elektros energijos ir pramonės sektoriuose, kuris turės lemiamą reikšmę siekiant įgyvendinti 2050 m. kovos su klimato kaita tikslus ekonomiškiausiu būdu. Tam reikės tinkamas sąlygas sudarančios politikos sistemos, be kita ko, reformuoti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ir steigti naują inovacijų fondą, kad įmonės ir investuotojai turėtų daugiau aiškumo, kuris yra būtinas siekiant toliau tobulinti šias technologijas;

– šiuo metu branduolinė energija sudaro beveik 30 proc. ES pagaminamos elektros energijos[29]. ES turi užtikrinti, kad valstybės narės taikytų griežčiausius saugos, saugumo, atliekų tvarkymo ir branduolinio ginklo neplatinimo standartus. ES taip pat turėtų išlaikyti technologinį pranašumą branduolinės energetikos srityje, įskaitant ITER[30], kad priklausomybė nuo energijos ir technologijų nedidėtų.

Inovacijomis paremtas perėjimas prie mažaanglės ekonomikos suteikia daug galimybių skatinti ekonomikos augimą ir kurti darbo vietas. Rasis naujų verslo sektorių, naujų verslo modelių ir naujų profesinių profilių. Technologijų lyderystė turi eiti išvien su pramonės gamybos pajėgumų plėtojimu ar technologijų tiekimo grandinių kūrimu visoje Europoje. Tam reikia suvienyti mokslinių tyrimų institutų, pramonės, finansų sektoriaus ir valdžios institucijų jėgas. Į šiuos principus orientuota veiksminga pramonės strategija sudarys sąlygas ES pramonei pasinaudoti pradininko pranašumu tiek vidaus, tiek tarptautinėje technologijų rinkose, o tai turės teigiamą poveikį konkurencingumui ir darbo vietų kūrimui.

---

[28] Ji turėtų apimti atnaujintą strateginį energetikos technologijų planą ir strateginę transporto mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkę.

[29] Žr. Europos energetinio saugumo strategiją, COM(2014)330.

Komisija išnagrinės, kaip būtų galima išnaudoti viešųjų pirkimų potencialą skatinti pramonės ir verslo inovacijas ir žaliąjį ekonomikos augimą tiek Europos Sąjungoje, tiek už jos ribų. Ji visapusiškai pasinaudos ES prekybos politika, kad su energetikos sąjunga susijusioms technologijoms ir paslaugoms plačiau atsivertų užsienio rinkos, taip pat siekdama apsaugoti ES rinką nuo nesąžiningos prekybos ir remti kitų šalių pastangas įdiegti modernias ir tvarias energetikos sistemas. Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir regionais, siekdama užtikrinti įvairių ES fondų sinergiją ir išnaudoti visą inovacijų finansavimo sanglaudos politikos lėšomis potencialą.

Pokyčiai taip pat reiškia, kad kai kurie sektoriai, verslo modeliai ir profesiniai profiliai turės prisitaikyti. Reikės naujiems ar pakitusiems profesiniams profiliams pritaikytų profesinio mokymo bei kitų mokymosi galimybių, atitinkančių naujus verslo poreikius ir suteiksiančių žmonėms tvirtų profesinių gebėjimų. Norint teisingai ir sąžiningai pertvarkyti energetikos sektorių, reikės perkvalifikuoti tam tikrų sektorių darbuotojus ar kelti jų kvalifikaciją ir prireikus imtis tinkamų socialinių priemonių. Šiuo požiūriu lemiamą reikšmę turi socialinių partnerių pirminės žinios ir patirtis. Komisija informuos socialinius partnerius ir paragins juos įtraukti energetikos sektoriaus pertvarkymo temą į socialinį dialogą Europos lygmeniu.

3. Energetikos sąjungos valdymas

Energetikos sąjungai taip pat reikalingas integruotas valdymo ir stebėjimo procesas, siekiant užtikrinti, kad visi su energetika susiję veiksmai Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis padėtų siekti energetikos sąjungos tikslų. Valdymo proceso tikslai turėtų būti šie:

- susieti energetikos ir klimato politikos veiksmus, taip pat kitų susijusių politikos sričių veiksmus, siekiant užtikrinti didesnį ir ilgalaikį politikos nuoseklumą. Taip užtikrinimas ilgalaikis tikrumas investuotojams ir nubrėžiamos gairės;
- užtikrinti, kad būtų įgyvendinama energijos vidaus rinka ir 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija, visų pirma sutarti 2030 m. tikslai, susiję su atsinaujinančiąja energija, energijos vartojimo efektyvumu, sektoriais, kuriems netaikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, ir tinklų jungtimis;
- optimizuoti esamus planavimo ir duomenų teikimo reikalavimus, siekiant išvengti nereikalingos administracinės naštos;
- vesti dialogą energetikos klausimais su suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų galima argumentuotai formuoti politiką, ir skatinti aktyvų dalyvavimą energetikos sektoriaus pertvarkoje;
- stiprinti valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą, be kita ko, regioniniu lygmeniu, ir jų bendradarbiavimą su Komisija;
- gerinti energetikos sąjungai reikalingų duomenų, analizės ir įžvalgų kokybę, kaupiant aktualias žinias ir visiems suinteresuotiesiems subjektams užtikrinant galimybę jomis nevaržomai naudotis;
- Europos Parlamentui ir Tarybai kasmet teikti energetikos sąjungos būklės ataskaitas, kuriose nagrinėjami pagrindiniai klausimai ir skatinamos politinės diskusijos.

Komisija inicijuos dinamiško Europos energetikos sąjungos valdymo procesą. Nors šis valdymo procesas ir Europos semestras bus susieti aiškiais ryšiais, abu procesai bus valdomi atskirai.

4. Energetikos sąjungos įgyvendinimas

Energetikos sąjungos tikslų siekiama įgyvendinant šioje strategijoje nurodytus veiksmus, kurie apibendrinami 15 toliau išdėstytų punktų. Pridėtame veiksmų plane išvardijamos visos iniciatyvos, kurios bus rengiamos kaip šios strategijos dalis, aiškiai nurodomi jų patvirtinimo bei įgyvendinimo terminai ir už tai atsakingi subjektai. Komisijos nuomone, šie veiksmai yra susiję tarpusavyje ir atitinka ES užmojus dėl Europos energetikos sistemos pertvarkymo.

Įgyvendinimo sėkmė priklauso nuo politinio visų suinteresuotųjų subjektų – ES institucijų, valstybių narių, Europos investicijų banko ir kitų suinteresuotųjų subjektų – įsipareigojimo, be kita ko regionų ir vietos lygmenimis, laikantis subsidiarumo, proporcingumo ir geresnio reglamentavimo principų.

ES turi gebėti reaguoti į netikėtus įvykius, pasinaudoti naujomis galimybėmis, numatyti būsimas tendencijas ir prie jų prisitaikyti. Prireikus Komisija pasinaudos savo iniciatyvos teise, siekdama tinkamai reaguoti į įvykius.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą pritarti pasiūlytai energetikos sąjungos įgyvendinimo strategijai ir aktyviai dalyvauti ją įgyvendinant, glaudžiai bendradarbiaujant su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.

*

* *

15 energetikos sąjungos veiksmų

1. Svarbiausias energetikos sąjungos kūrimo prioritetas – visiškai įgyvendinti galiojančius energetikos bei su ja susijusius teisės aktus ir užtikrinti jų vykdymą.

- Komisija pasinaudos visomis priemonėmis siekdama užtikrinti, kad valstybės narės visapusiškai įgyvendintų energetikos teisės aktus, visų pirma trečiąjį energijos vidaus rinkos dokumentų rinkinį, ir užtikrins, kad būtų griežtai laikomasi Sutartyje nustatytų konkurencijos taisyklių.

2. ES turi įvairinti dujų tiekimą ir padaryti jį atsparesnį tiekimo sutrikimams.

- Persvarsčiusi dabartinį Dujų tiekimo saugumo reglamentą, 2015–2016 m. Komisija pateiks dujų sektoriui skirtą atsparumo ir įvairinimo dokumentų rinkinį.

- Komisija parengs išsamią suskystintų gamtinių dujų (SGD) ir jų saugyklų strategiją.

- Siekiant sumažinti dabartinę priklausomybę nuo atskirų tiekėjų, Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad dujas galėtų tiekti alternatyvūs tiekėjai, be kita ko, pietinio dujų koridoriaus maršruto, Vidužemio jūros regiono ir Alžyro.

3. Tarpvyriausybiniai susitarimai turėtų visiškai atitikti ES teisės aktus ir būti skaidresni.

- 2016 m. Komisija pasiūlys persvarstyti Sprendimą dėl tarpvyriausybinių susitarimų, kad susitarimų suderinamumas su ES teisės aktais būtų užtikrintas dar prieš pradedant dėl jų derėtis, į tokias derybas būtų įtraukta Komisija, būtų parengtos standartinės sutarčių sąlygos, apimančios ES taisykles, ir komercinės dujų tiekimo sutartys taptų skaidresnės.

4. Tinkama infrastruktūra yra būtina energijos rinkos sukūrimo, atsinaujinančiosios energijos integravimo ir energijos tiekimo saugumo sąlyga.

- Komisija rems svarbiausių infrastruktūros (visų pirma bendro intereso) projektų įgyvendinimą, naudodamasi turimais finansiniais ištekliais, pvz., Europos infrastruktūros tinklų priemone, Europos struktūriniais ir investicijų fondais ir būsimu Europos strateginių investicijų fondu, siekdama pritraukti reikiamų viešojo ir privačiojo finansavimo lėšų.

- Komisija surinks informaciją apie ES finansuojamus infrastruktūros projektus, siekdama užtikrinti didesnį nuoseklumą ir didesnį jų poveikį.

- Komisija įsteigs specialų energetikos infrastruktūros forumą, kuriame su valstybėmis narėmis, regionų bendradarbiavimo grupėmis ir ES institucijomis bus aptariama svarbiausių infrastruktūros projektų pažanga. Pirmasis forumo susitikimas vyks 2015 m. pabaigoje.

5. Norint sukurti vientisą energijos vidaus rinką, kuri būtų naudinga piliečiams, užtikrinti tiekimo saugumą, į rinką integruoti atsinaujinančiąją energiją ir ištaisyti dabartinę padėtį, kai atskiros valstybės narės nekoordinuoja veiksmų kurdamos pajėgumo mechanizmus, būtina persvarstyti dabartinę rinkos struktūrą.

- 2016 m. Komisija pateiks teisės aktų pasiūlymų dėl elektros energijos tiekimo saugumo.

- 2015 m. Komisija pasiūlys naują Europos elektros energijos rinkos struktūrą, o 2016 m. – teisėkūros procedūra priimamų teisės aktų pasiūlymus.

6. Trečiajame energijos vidaus rinkos dokumentų rinkinyje nustatyta reguliavimo sistema turi būti toliau tobulinama, siekiant sukurti vientisą energijos vidaus rinką piliečių ir įmonių labui.

- 2015–2016 m. Komisija persvarstys reguliavimo sistemą, visų pirma ACER ir ENTSO funkcijas, ir pasiūlys atitinkamus Europos reguliavimo sistemos stiprinimo veiksmus.

7. Regioniniai rinkos integracijos metodai yra svarbi perėjimo prie visiškai integruotos ES energijos rinkos dalis.

- Komisija parengs regionų bendradarbiavimo gaires ir regionų bendradarbiavimo institucijose aktyviai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais.

8. Skaidresnės energijos sąnaudos ir kainos, taip pat skaidresnė viešoji parama stiprins rinkos integraciją ir leis nustatyti vidaus rinką iškreipiančius veiksmus.

- Komisija kartą per dvejus metus skelbs energijos kainų ataskaitas ir nuodugnią mokesčių, rinkliavų ir subsidijų poveikio analizę ir sieks ilgainiui atsisakyti reguliuojamų kainų, kurios yra mažesnės nei patiriamos sąnaudos.

- Nacionaliniu ir vietos lygmenimis turėtų būti imamasi veiksmų siekiant apsaugoti pažeidžiamus vartotojus socialinės politikos priemonėmis.

9. ES nusistatė tikslą iki 2030 m. energijos suvartojimą sumažinti ne mažiau kaip 27 proc.

- 2015 ir 2016 m. Komisija persvarstys visus susijusius energijos vartojimo efektyvumo teisės aktus ir, jei reikės, siūlys pakeitimų, kad būtų lengviau įgyvendinti 2030 m. tikslą.

- Valstybės narės ir regionai turėtų geriau pasinaudoti europinėmis lėšomis pastatams renovuoti.

10. Pastatų energinio efektyvumo didinimo potencialas yra milžiniškas. Renovavus esamus pastatus, siekiant padidinti jų energinį efektyvumą, ir visapusiškai pasinaudojus tvariomis patalpų šildymo ir vėsinimo galimybėmis, sumažės ES energijos importo išlaidos, didės energijos tiekimo saugumas ir mažės namų ūkių ir įmonių išlaidos energijai.

- Siekdama padidinti esamų pastatų energinį efektyvumą, Komisija parengs pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo iniciatyvą, kuria bus sudaromos sąlygos lengviau pasinaudoti esamomis finansavimo priemonėmis.

- Komisija pasiūlys investicijų į šildymą ir vėsinimą skatinimo strategiją.

11. ES turi spartinti transporto sektoriaus energinio efektyvumo didinimą ir jo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, laipsnišką perėjimą prie alternatyviųjų degalų ir energetikos bei transporto sistemų integravimą.

- Komisija pasiūlys išsamų kelių transporto dokumentų rinkinį, kuriuo skatinama veiksmingesnė infrastruktūros kainodara, pažangiųjų transporto sistemų diegimas ir didinamas energijos vartojimo efektyvumas.

- Komisija imsis tolesnių veiksmų, kad būtų sudarytos tinkamos rinkos sąlygos naudoti daugiau alternatyviųjų degalų ir dar labiau remiamas netaršių transporto priemonių viešasis pirkimas. Tai bus įgyvendinama taikant įvairias ES remiamas nacionalines, regionines ir vietos priemones.

12. Spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime ES susitarė dėl 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos. Dabar ją reikia įgyvendinti. Tai bus svarus ES indėlis į tarptautines derybas klimato srityje.

- Komisija pasiūlys teisės aktus, kad būtų įgyvendintas išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas, dėl kurio susitarta 2014 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime, tiek tuose sektoriuose, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, tiek sektoriuose, kuriems ši sistema netaikoma.

13. ES susitarė dėl tikslo iki 2030 m. ES lygmeniu bent 27 proc. energijos gauti iš atsinaujinančiųjų šaltinių.

- 2016–2017 m. Komisija pasiūlys naują atsinaujinančiosios energetikos dokumentų rinkinį. Jis apims ir naują tvarios biomasės ir biodegalų strategiją ir teisės aktus, kuriais užtikrinama, kad 2030 m. ES tikslas būtų pasiektas kuo mažesnėmis sąnaudomis.

14. ES turi sukurti perspektyvią energetikos ir klimato mokslinių tyrimų ir inovacijų strategiją, siekdama išlaikyti Europos technologinį pranašumą ir išplėsti eksporto galimybes.

- 2015–2016 m. Komisija pasiūlys Europos energetikos mokslinių tyrimų ir inovacijų koncepciją, apimančią atnaujintą strateginį energetikos technologijų planą ir strateginę transporto mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkę, kurioje nustatytas tam tikras skaičius esminių prioritetų ir aiškūs tikslai.

- Komisija parengs iniciatyvą dėl pasaulinės technologijų ir inovacijų lyderystės energetikos ir klimato srityje siekiant skatinti darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą.

15. ES pasinaudos visomis išorės politikos priemonėmis, kad stipri ir vieninga ES vestų konstruktyvų dialogą su savo partneriais ir energetikos bei klimato klausimais kalbėtų vienu balsu.

- Komisija kartu su vyriausiuoju įgaliotiniu ir pirmininko pavaduotoju ir valstybėmis narėmis suteiks naujų impulsų ES diplomatijai energetikos ir klimato srityje.

- Komisija kartu su vyriausiuoju įgaliotiniu ir pirmininko pavaduotoju parengs aktyvią darbotvarkę, kuria siekiama stiprinti ES bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis

energetikos srityje, be kita ko, atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo srityse.

- Komisija visapusiškai pasinaudos ES išorės prekybos politika siekdama rasti daugiau galimybių pasinaudoti energijos ištekliais, o Europos energetikos technologijoms ir paslaugoms plačiau atsivertų užsienio rinkos.